

Reumatológia felosztása, fogalma

Reuma: görög szó. Folyó, vándorló folyamatot jelent.

Fogalma: a mozgásszervek betegségeivel foglalkozik, ill. más szervrendszerek betegségeivel, amelyek érintik a mozgásszervrendszert.

A reumatológia magába foglalja az ortopédia, belgyógyászat, neurológia, rehabilitáció és a fizioterápia ismeretanyagát. A reumatológiát segíti: fizioterápia, immunológia, ortopédia, pszicho, cardio, neuro, szemészet.

Jelentése: a legtöbb embernek az élet folyamán kialakul valamiféle mozgásszervrendszeri betegsége, degenerációja. Ez nagy fokban csökkenti az életminséget, ami nagy teher az egyénnek és a társadalomnak is.

Felosztása: Betegségek nemzetközi osztályozása BNO: minden szervrendszer betegségét osztályozza. 12. f csoport van.

1. Ízületek bántalmái
2. lágyrészek betegségei
3. csontok betegségei.

Sántítás

A járás során a 2 alsó végtag összehangolt, szakaszokra osztható mozgása zajlik. A járás egy teljes periódusa a lépés. A lépés a sarok földet-érésétől a következő földet-érésig tart. A lépés jellemezhető annak időtartamával és hosszával. Két fázisra osztható: 1. a támaszkodási fázis a sarok talajra érkezésétől a láb talajról való elemelkedéséig tart. 2. a lengési fázis során az alsó végtag nem érintkezik a talajjal, a levegőben elreleldül.

A sántítás során a járás normál ritmusa megbomlik, a két alsó végtag mozgása elveszti szimmetriáját. Oka: fájdalom, ízületi mozgáskorlátozottság, izombénulás, végtagrövidülés.

a) a fájdalom kímélő sántítást okoz. A beteg oldalon a támaszkodási szakasz rövidebb. Kezelés: az ok felderítése, kezelése, fájdalomcsillapítás

b) Mozgásbeszűkülésnél: műtét, gyógytorna, protézis

c) izomerőgyengülés: ízület megtámasztása segédeszközzel, rögzítésvel.

d) végtagrövidülés: sarokemelés, gyógycipő, műtét.

Reumás betegségek kórtana

Kórtan= leírja mi a kóros a normális állapothoz képest és az hogyan jön létre. Ahány betegség, annyi kórtan. Autoimmunitás: szervezet megtanulja, hogy felismerje a saját és idegen szöveteket, ha ez sérül és idegenként ismerjük fel saját szövetünket, akkor autoimmunitásról beszélünk. Ilyenkor saját szövet elleni ellenanyagok termelődhetnek és adott szövet károsodása elkezdődik. Az ok elsősorban genetikai eredetű, melyet környezetünk is befolyásol. A civilizációs faktor következményei: sok ülés, kevés mozgás. Pl. discus herniáció, munkaártalom pl. légkalapács rezgése, traumák pl. kézközépcsonttörés, más betegségek pl. psoriasis, fertőzések pl. húgyúti.

Tünettan: mozgáskorlátozottság, gyulladás, fájdalom.

Veleszületett és szerzett csípőficam

A veleszületett csípőficam fejlődési rendellenességet jelöl. Normális esetben a combfejjel szemben elhelyezkedő vápa a combfej nagy részét beborítja. Kóros esetben a vápa fejetlen, kisebb méretű, meredekebb állású. Ez az állapot a csípődysplasia. A vápából fokozatosan kimozdul a combfej, létrejön a csípőficam. Kialakulásában örökletes hajlam és környezeti

tényez is szerepet játszik. A veleszületett csíp ficam következtében az érintett végtag megrövidül, coxarthrosis alakul ki. Kezelés: melegzés: sz r vizsgálat: 3-4 napos, 3-4 hetes, 3-4 hónapos korban. Eltérésnél Pavlik kengyelt helyeznek fel: a csecsem csíp it 90 fokig felhúzott helyzetben tartja. Szerzett csíp ficam idegrendszeri vagy izombetegség következtében alakul ki. M tétet igényel.

Lágyrészreumatizmus tárgyköre. Heberden syndroma

Lágyrészreumatizmus. Az elnevezés gy jt fogalom. Ide soroljuk: bursák, íntapadások, inak, ínhüvelyek, zsírszövet, izmok, fasciak degeneratív elváltozásai, amelyeket gyulladás is kísérhet. Kiváltó ok: többnyire krónikus túlterhelés, túlerltetés, irritáló tényez k, krónikus környezeti ártalmak. Ide tartozik: az izmok elváltozásai, ínhüvelygyulladások, köt szövetes megbetegedés, bursitisek. Tünetek: fájdalom az adott képletben, izomtónus fokozódás, mozgáskorlátozottsággal járó funkciózavar. Terápia: 1. lépés a circulus vitiosus(kóros kör:egyik ok kiváltja a másikat) megszakítása, fájdalomcsillapítás, izomtónus-csökkentés, gyulladás csökkentés, m tét.

Heberden szindróma: a koszorúerek sz külete miatt kialakult, a szívizmot érint , visszafordítható oxigénhiányos állapot, amely mellkasi nyomásérzéssel járó fájdalommal jár.

heberden csomóknak nevezzük a kézen, a DIP ízület dorsalis oldalán kialakuló lencsényi, borsónyi, kemény, fájdalomtalan csomókat. A csomók kialakulása többéves folyamat, amelynek során tünetmentes periódusokat heveny gyulladások kiújulások váltogatják. A folyamat elrehaladtával a DIP ízület arthrosisa alakul ki. Általában a kéz polyarthrosisa keretében alakul ki: f leg id sekre jellemz , n kre, a II-III: ujjat érinti. Kezelés: krónikus stádiumban meleg pakolás.

A betegvizsgálat szempontjai

1. Kórelzmény: alapos kikérdezés. Korábbi betegség, örökletes betegség, m tét, gyógyszerallergia, életkörülmények. 2. megtekintés: testtartás, duzzanat, alakváltozás, deformitás, a b r színe, hegek. 3. Tapintás: h mérséklet, csomó, szövetszaporulat, folyadék, nyomásérzékenység. 4. Végtagok tengelyállása, ízületi mozgás, izomer vizsgálat, 5. végtaghossz mérés, körfonat mérés. 6. hallgatóság 7. idegyógyászati vizsgálat. 8. járás 9. eszközös vizsgálat RTG, CT.

Myalgiaák formái. Dupuytren kontraktúra

Myalgia: izomfájdalom.

Generalizált myalgia: oka vírusfert zés, gyógyszerek, köt szöveti betegség. Izomláz: a tejsav felhalmozódása az izomrost károsodás, ez izomfájdalmat okoz. Spasticus, göresös izom: az izmok fájdalom, reflex hatására görcsbe rándulnak. Túlerltetés, Ca, Mg hiány. Trauma, sérülés: izomhúzódás, izomszakadás, sportsérülések. A fibromyalgia ismeretlen, pszichés eredet , trauma, infekció okozta fájdalom. Polymyalgia reumatica: a nyak, a váll és/vagy a csíp k hirtelen elkezd dött, legalább 1 hónapja fennálló merevsége és fájdalma. Szteroid adással jól gyógyítható, ált. 60 év felett. Kevert köt szöveti betegség: 80%-ban myalgia. Parazita: él sköd , ritka, olyan féreg, amely vadállatok bélrendszerében él, és lárvái az állatok húsában betokozódnak. A nem jól megsütött hús elfogyasztása okozza.

Dupuytren kontraktúra: a tenyéren a fascia palmaris zsugorodása, hegesedése. Id sebb korban gyakoribb. Hajlamosító tényez k: kézzel végzett nehéz munka, alkoholizmus, krónikus májbetegség, cukorbetegség. Tünete: lassan kialakuló flexiós kontraktúra, IV-V. ujj hajlító inának megfelelő keményedés, hegesedés. Kezelés: meleg kezelés, elektro, víz alatti, UH, súlyosabb esetben m tét. Fájdalmatlan.

Alapfogalmak: ízületi mozgás, stabilitás, végtagtengely

Az ízületi mozgások irányai: flexio(hajlítás), extensio(feszítés), abductio(távolítás), adductio(közelítés), berotatio, kirotatio.

Aktív mozgás: az a mozgástartomány, amit a beteg küls segítség nélkül izmai m ködtetésével tud produkálni.

Stabilitás: tökéletes anatómiai állás. Instabil: ha a fenti képletek közül egy vagy több funkcionálisan károsodik, ekkor kóros mozgathatóság váltható ki.

Passzív mozgás: amit egy vizsgáló személy tud elérni ernyedt izmok mellett. A végtagok oldalirányú tengelyeltéréseit a következő fogalmak írják le: valgus: ha a végtag törzstől távolabbi része a test középvonalától kifelé tér el. (X-láb). Varus: ha a végtag törzstől távolabbi része a test középvonala felé tér el (O-láb).

Primer fibromyalgia. Leggyakoribb el fordulási helye

Az egyik legelterjedtebb reumatológiai betegség. A 30-40 év körüli n ket érinti. Ismeretlen eredet betegség, melyet a lágyrészek krónikus fájdalma jellemez.. Gyakran vegetatív tünetek, funkcionális tünetek és pszichés zavarok kísérik. Tünetei: izom merevsége, állandó fáradtság, alvászavar, neurológiai tünetek, mellkasi fájdalom, emésztési-vizelési zavarok, depressio. Diagnózis felállításának kritériumai: 1. legalább 3 hónapja fenálló diffúz izomfájdalom, 2. a tender pontok nyomásérzékenysége. Kezelés: pszichés, relaxáció, tens, gyógytorna, masszázs, hideg-meleg pakolás, antidepresszánsok.

Coxarthrosis m téti kezelése

A coxarthrosis a csíp ízület krónikus, degeneratív megbetegedése. Jellemz je az ízületi porc felszín elvékonyodása, ízületi tok hegesedés, fájdalom, mozgáskorlátozottság, 1 v. 2 oldali. Ha a konzervatív kezelés nem használ: m tét.

Voss-féle csíp felfüggesztés: felszabadító m tét, megszünteti a contracturás izomzat által okozott csomást.

Osteotomiák: csontbemetszés

Csíp ízületi endoprotézis

A protézisek élettartama ált. 10 év, a kilazulás f oka a protézis kopása.

Izomspasmus fogalma,kialakulásának okai:

Egy izom vagy izomcsoport fájdalommal járó, ismétlődő, fokozott tónusa, görcse. Oka: túlerltetés, áthlés, megfázás, hideg vízben úszás, discushernia. A K, Ca, Mg szintje csökken. Agyi infarktus, agyvérzés, agylágyulás. A spasticus izomzat kötött tapintatú, fájdalmas, ellazulásra képtelen. Az izomspasmus mögött különböző betegségek húzódnak meg: a paravertebrális izomzat spazmusa összenyomhatja a kilép idegeket, és a spazmus besz kíti az adott ízület mozgásait.

Térdízület ortopédiai betegségei és m téti kezelése.

A térdízület a test egyik legbonyolultabb felépítésű, legnagyobb ízülete. M téték:

A rostos porcból felépült C alakú meniscusok szakadásainál arthroscop segítségével történik meg a szakadt részek eltávolítása.

Térdízületi szalagsérülés okozta ízületi instabilitás, leggyakrabban a keresztszalag-szakadása után jön létre. Ezt a test más részéből vett ínrezszlettel pótoljuk.

Az ízfelszín alkotó üvegporc körülírt elhalásai: saját ízületi porc átültetésével lehetséges arthroscopos technikával.

A térdízület tengelyeltérései: O-láb, X-láb. Gyerek 10-12 éves korig kinövi, ha nem, akkor osteotomyat végzünk.

A térdarthrosis: a térdízület krónikus degeneratív megbetegedése. Az ízületi porcfelszín elvékonyodik. Térdízületi endoprotézis beültetése végezhető.

A cervicalis gerinc paravertebralis izomspasmusával járó elváltozás

A nyaki gerinc melletti izmok görcsét értjük. Gyakori akut gerincvelő bántalom kapcsán, illetve ritka krónikus betegségekhez kapcsolta. Pl. discus hernia(porckorong-sérv), spondylosis(a csigolyák arthrosisa), kisízületi ficam(a csigolyák kisízületei lazulnak meg), spondylitis(csigolyatesteket érintő csontvelőgyulladás).

A kéz leggyakoribb betegségei:

Pattanó ujj: az ín csomó keletkezik. Fájdalmas. M. tét.

Dupuytren kontraktúra: tenyér megbetegedése, 40 év felett, tenyéri b. nye alatt elhelyezkedő kötőszövetes lemez csomós elváltozása és zsugorodása. IV-V. ujj. M. tét: zsugorodott kötőszövetes lemez eltávolítása.

A ganglionok savós belhártyával rendelkeznek, beszorított folyadékot tartalmazó tömlők. Ha panaszt okoz: m. tét.

A sajkcsontr fel nem ismert törése esetén a törési rész helyén álízület alakul ki. M. tét.

Lumbalis gerinc paravertebralis izomspasmusával járó elváltozásai:

Az ágyéki vagy deréktáji csigolyák melletti izmok görcse. Egyoldali izomspasmus: discus betegség, gerincsigolya kisízületi betegségei, gerincferdülés. Kétoldali izomspasmus: spondylitis, csigolyatörés, osteoporosis, hyperlordosis(a deréki görbület fokozott), degeneratív elváltozások(discopathia).

Vállbetegségek

Ütközési szindrómaOka: az acromion alján csontkinövés van vagy alatta gyulladás vagy a rotator köpeny megvastagodása. Konzervatív terápia: nyugalomba helyezés, gyulladáscsökkentés, fizio, ha több hónapja fennáll: m. tét.

Rotatorköpeny szakadás: traumás eredetű vagy degeneratív elváltozás miatt. Szakadás lehet részleges vagy teljes. Részleges: konzervatív, teljes: m. tét.

Habituláris vállficam: helytelenül kezelt traumás ficam, oka izmok elégtelensége. M. tét.

Szülési felső végtag bénulás: nehézsülés.

Vállízület arthrosisa: m. tét: protézis.

Izomgyengeséget okozó elváltozások

Izomgyengeség alatt az izomerő csökkenését értjük. Gyakori mozgásszervi tünet, amely fájdalommal is együtt járhat.

1. fibromyalgia: pszichés eredet, izomgyengeség.
2. alsó motoneuron (környéki idegek) sérülése: gerinc melletti nyomás, vagy alagút szindróma következtében izomgyengeség, de lehet idegátvágás is pl. baleset kapcsán.
3. ioneltérések: befolyásolják a gerincvelőben és az ideg-izom szinapszisban az ingerület-átvitelt, ill. magát az izomösszehúzódást.
4. Myasthenia gravis: az ideg-izom átkapcsolási zavara. Tünete: izomgyengeség, rágási-nyelési zavar, izomsorvadás.
5. Polymyositis: ismeretlen eredetű betegség, mely a vázizmok gyengeségével, gyulladásos beszűkítésével jár.
6. Szteroid terápia is okozhat izomgyengeséget.

Lábbetegségek

Lúdtalp(pes planus): láb boltozatos rendszerének lesüllyedése. Oka: láb fokozott megterhelés, álló munka, túlsúly, kötőszöveti gyengeség. Jell.: hosszanti és a harántboltozat süllyedése. A sarok vallus állásban van. Fájdalom. Gyerekeknél visszaállítható: torna, sarokékes cipő. Felneveléskorban fixálódik. Megelőzés: lábtorna, betét, műtét.

Bütyök(hallux valgus): az öregujj tengelyeltérése a test középvonalától kifelé. A porc károsodik. Idősen könnyen jellemző. Csontkinövés, felette a lábujj gyulladt. Terápia: gyógycipő, gyulladáscsökkentő, műtét.

Kalapácsujj: a II. MCP lesüllyed, egyensúlya megszakad. Fáj, begyullad. Cipő, betét, műtét.

Sarokcsont sarkantyú: sarok talpi felszínén terhelésre fájdalom, reggel és felkelés után intenzív. Járáskor éles fájdalom. Lúdtalpbetét, helyi gyulladáscsökkentő, nyugalomba helyezés.

Dongaláb: veleszületett betegség. Kényszertartásban van a baba lába. Műtét. Ennek ellentéte a sajkaláb.

10. a Tendinitisek, tendinopathiak

Tendo= ín

Tendinopathia: inak megbetegedések

Tendinitis: ingyulladás.

Az alkar és a lábszár extensorain alakul ki. Okai: microtraumák, gyakran ismétlődő, erőltetett mozgások. Tünetei: fájdalom, nyomásérzékenység, mozgáskorlátozottság, funkciózavar.

Tendovaginitis: ínhüvelygyulladás: ha mozgatjuk, akkor crepitál, hóropogás szerű tünet.

Alfajai: Tendovaginitis crepitans: az ínhüvelyek túlerőltetése miatt jön létre, zongora, gépelés.

Súrlódásszerű hang: krepitatio. Reumatoid arthritis (RA). Tendovaginitis stenotisans: íngyulladás, szűkület. M. abductor és az extensor közös ínhüvelyében gyulladás okozta szűkület. Digitus Saltus: pattanó ujj: a tenyéren az MCP ízületek felett túlerőltetés hatására az ínhüvely összeszűkül és csomó alakul ki.

Achilles ín szakadása és gyulladása.

10 b gerincbetegségek, mellkasdeformitások

Gerincferdülés: a gerinc oldalirányú kóros görbülete. Kezelése: torna, úszás. Terápia: fizioterápiás, műtét.

Helytelen tartás miatt: lapos hát, fokozott khypholordotikus hát, nyerges, domború hát. Tünet: fáradékonyság, erőtlen izomzat. Gyakran lúdtalppal társul.

Gerincsérv: discus hernia: L. IV-V.

Tölcseármell és tyúkmell. Ezek egymás ellentétei. Panasz esetén műtét.

Scheuermann betegség (púpos hát).

11.a Bursitisek

A nyáktömlő gyulladása, a nyáktömlő a csontos felszínnek felett kipárnázzák az izmokat, inakat, ezzel el segítve mozgásokat.

Elsősorban nagyízületeknél, könyöktájékon, térd, csípő ízületek környékén vannak ilyen tömlők, a gyulladást okozza: ismétlődő trauma, túlerőltetés, fertőzés, RA. Tünetei: nyáktömlők megduzzadnak, meleg, lüktető érzést váltanak ki, az alatta levő ízület mozgatása fájdalmassá válik. Kezelése: nyugalom, jégelés, kímélés, fájdalomcsillapító, nyáktömlőleszívása, végül műtét. Pl. könyök, térd, ülőgumó, csípőlapát.

Ganglion: olyan folyadékot tartalmazó csomó, amely vagy az ízületi tokból vagy az inahüvelyből származik. Túlerőltetés. Végleges megoldás: sebészeti.

11. b gerincműtétek

Dekompenzációs gerincsérvnél, ha nyomás alá kerül az ideg. A műtét ennek felszabadítása.

Daganatos: ideget nyom. Ha a csigolyatestben van 1 áttétes daganat, összeroppan a csigolya és ezt távolítjuk el.

Fúziós műtét: a gerinc folytonosságában keletkezett hiány pótlása a beteg csontjából. Pl. tumor eltávolítás után.

Scoliosis műtéti kezelése: fémrudakat használunk és csavarokkal rögzítjük a csigolyához.

Az összecsontosító műtét a beteg csigolya alatt és felett 2 csigolyát foglal magába.

12. a PHS

Periarthritis humeroscapularis: a vállízület környéki lágyrészek betegsége. A rotator köpeny feladata a vállízület stabilizálása, továbbá a kar 60 és 120 fok közötti abductioja. A ROK az élet során elhasználódik, sérül, becsípdethet, a ROK felett található bursa is ezzel kapcsolatosan sérülhet, bursitis alakul ki. Panaszok: éjszaka is jelentkező fájdalom, duzzanat, mozgáskorlátozottság, ízület nyomásérzékenység. Kezelés: gyulladáscsökkentés, nyugalomba helyezés, abductio középhelyzet, szteroidok adása. (Befagyott váll-szindróma: csak megelőzni lehet). Protézis.

12. b gyulladásgos betegségek

A gennykelt baktériumok által okozott csont vagy ízületi gyulladások életet veszélyeztetett állapotot, sepsist okoz.

Terápia: antibiotikum kúra, leoltás, utána konkrét bacira adnak antibiotikumot.

Arthritis purulenta: az ízületek gennyes gyulladása. 90% stafilococcus, 10% streptococcus baci. Ízületbe kórokozó juthat. Fájdalom, duzzanat, pirosság, melegség, funkciókiesés. Antibiotikus vénásan. Leszívás, ízületi nyugalom, borogatás. Ha kell, az ízület arthroscopos feltárása, kitisztítása.

Osteomyelitis: gennykelt k okozta csontot, csontvel t és hártát érint gyulladás. Staphilococcus, véráram útján közvetlen behatás útján. Tünet: egyre fokozódó fájdalom, láz, hidegrázás. Terápia: antibiotikus, nyugalomba helyezés. Ha nem javul: feltárás, szell ztetés.

Csontízületi tbc: Kórokozó a Koch-bacillus. A tbc a szervezet általános megbetegedése. Másodlagos, mert a tüd ben lev gócból a véráram útján kerül a csigolyába és a csöves csontokba. Tünet: fájdalom terhelésre fokozódik, fáradékonyság, éjszakai izzadás, állandó h emelkedés. Diagnózis: kórokozó kimutatása. Terápia: antituberkulotikum adása, ágynyugalom, konzervatív kezelés, gipszrögzítés, környezetfelfedezés. Szöv dmény: tályog, csontathrophia.

13. a Epicondilitis

Az ín eredésének vagy tapadásának a gyulladása. Oka: túler ltetés, fizikai munka, sporttevékenység. Teniszkönyök: epicondilitis lateralis humeri: gyulladás az extensor izmok tapadási helyén. Golfkönyök: epicondilitis medialis humeri: gyulladás a flexor izmok tapadási helyén.

Kezelés: nyugalomba helyezés, jegelés, gyulladáscsökkentés. Nagyon ritkán m tét.

13. B Fejl dési rendellenességek

Az intrauterén élet során bekövetkezett fejl dési rendellenesség. Behatás és genetikai mutáció miatt.

Csontfejl dés zavara: növekedési porc zavara: törpenövés. M téttel végtaghosszabbítás. (pajzsmirigy). Osteogenesis imperfecta: a kollagén hibás képz ése miatt vékony és törékeny csontok. Gyakran jár süketséggel. Végtag fejl dési rendellenességek. Gigantizmus: hosszú, nagy darab. Hypoplasia: csökkent fejl d és. Veszületett ferdenyak: gyakran társul csíp ficammal, dongalábbal. Klippel szindróma: nyakcsigolyák kisebb-nagyobb összecsontosodása. Madelung-deformitás: a radius fejl dési rendellenessége a csuklóban extensios korlátozottságot okoz. Syndactilia: ujjak hártás összenövése. Polydactonia: számfeletti ujj. Spina bifida: nyitott gerinc. A csigolyaív nem záródik. Veszületett csíp ficam: dongaláb, sajkaláb.

14.a Panniculosis, copeman hernia, lipoma

Panniculosis: cellulit: narancsb r. Szépséghiba, amely a subcutan zsírszövet megvastagodása. Elhízás, helytelen táplálkozás, dohányzás, fogamzásgátló, kevés mozgás, stressz. Kezelés: helyes életvitel, táplálkozás, massa, ken csök.

Copeman hernia: a keresztcsonti(lumboglutealis) régióban tapintható, elmozdítható, fájdalmas csomó. Begyulladnak, fájdalmat okoznak. Szinte csak n kön. Gyull.csökk. injekció, fizioterápia.

Lipoma: jóindulatú zsírdaganat. Általában a b r alatt helyezkedik el, rugalmas tapintató, elmozdítható, bárhol el fordulhat. Sebészetiileg távolítható el.

14. B Idegrendszeri betegségek mozgásszervi vonatkozásai

Bénulások: perifériás: petyhüdt bénulás, csökkent izomtónus, mozgás kevés vagy nincs.
Centrális: izomtónus-fokozás. Nehezített a mozgás.

Sclerosis multiplex: központi idegrendszer autoimmun betegsége. Az idegrostok myelinhüvelye károsodik. A járás zavarában nyilvánul meg: alsó végtagi spasticus paraparesis.

Parkinson-betegség: idegrendszeri megbetegedés, az extrapiramidális pálya betegsége. Egyre romló mozgászavarral járó degeneratív megbetegedés. Izomtónus-fokozódás. Tremor, hajlott tartás, csoszogó járás.

Myasthenia gravis: autoimmun betegség. Ideg-izom kapcsolatban vezetési zavar van. Végtaggyengeség.

Heine-medin betegség: járványos gyermekbénulás. Sabin-cseppek.

Alagút-szindróma fogalma, leggyakoribb megjelenési formái.

Csonttal és szalaggal határolt, ereket és idegeket tartalmazó alagutakban olyan térfoglalás alakul ki, amely képletek összenyomása révén okoz panaszokat. Oka: gyulladás, daganat, vérömleny, csontkinövés, heg.

Tünet: zsibbadás, érzéskiesés, izomgyengeség, hegesedés, oedema, anatómiai rendellenesség. Tivel-féle jel.

Kezelése: gyulladás esetén: jegelés, lokális injekció, pihenés. Ha másként nem megy: m tét.

Pl. Carpialis alagút szindróma: csuklóduzzanat, érzéskiesés és érzészavar az ujjakon.

Mellkaskimeneti szindróma: magasba emelt kézzel járó munka(villanyszerelő, festő).

Cubitalis alagút szindróma: tünetei: fájdalom, kézgyengeség, zsibbadás.

A növekedésben levő szervezet gyakoribb ortopédiai betegségei

Scheuermann: csigolyák csontosodási zavara, több csigolyára terjed. 10-17 éves korban keletkezik, fokozott háti kifózis, ék alakú csigolyák.

Calve-féle csigolyatest- betegség: 4-7 éves korban, szabályos, egyenletes összeroppanása a csigolyatestnek, artériás-vénás zavar miatt. Tünet: háti vagy hasi fájdalom. Jól gyógyul.

Perthes-kór: 3-17 éves korig jellemző, általában fiúkon, féloldali elváltozás. Combfejszont magjának elhalása. Combfej ellapul, ízfelszín deformált marad, végtagrövidülés, mozgásbeszűkülés, m tét.

Schlatter-ösgöd: csontosodási mag vérellátási zavara a sípcsontban. A térd alatt fájdalmas duzzanat, mozgásérzékenység. Terápia: gyulladáscsökkentés, patellapánt.

Schinz betegség: a sarokcsont sarki részén található elváltozás. Fájdalmas. Gyulladáscsökkentés, talpbetét.

Arthrosis fogalma. Primer és szekunder arthrosisok

Az ízületek leggyakoribb megbetegedései. Degeneratív ízületi elváltozás. Nem csak az idősekre jellemző. Primer és szekunder csoportot különítünk el: primer esetben nem ismerjük a kiváltó okot. Lehet egy ízületet érintő, több és sok ízületet érintő, erózió. Szekunder oka: törés, sérülés, fejlődési rendellenesség, csont- és ízületi betegség, endokrin betegsége, idegrendszeri kórfolyamat.

Rizikófaktor: életmód, életkor, túlsúly, alkohol, dohányzás stb.

Tünet. Mozdítás kezdetekor jelentős fájdalom, kis idő után mérséklődik, pihenésre jelentősen csökken. Crepitatio az ízület mozgatásakor, az idő múlásával: mozgásbeszűkülés, contractura, izomerő csökkenés.

Gerincrögzítés:

A végtagok, ízületek nyugalomba helyezése, a csontok megfelelő helyzetben tartására deformitások korrekciójára, traumatológiában ficamoknál. Fajtái: körkörös gipsz: stabil rögzítést ad. Ha gyulladás van, akkor kompressziós tüneteket okoz. Vénás visszafolyás oka: duzzanat, fájdalom, azonnal gipszcseré. Rosszul felhelyezett gipsznél a csontok nyomás alá kerülnek, keringési zavar miatt decubitus képződik és a b r elhal. Gipszlevétel után fizioterápia, szelektív ingeráram

Gipszsín: nem annyira stabil rögzítés, a kompressziós tünetek nem alakulnak ki, a gipsz legyen kipárnázva a lágyrészek védelmére, az ízületeket középállásban gipszelik be. Kockázati tényezők: mélyvénás trombózis, tüdőembólia, izomsorvadás, ízületi contractura.

Coxarthrosis:

Csíp ízület gyulladással megbetegedése. Panaszok: csípő térségbe, később combba sugárzó fájdalom, indítási fájdalom, terhelési fájdalom, térdfájdalom, ízületi mozgáskorlátozottság. Diagnózis: RTG. Terápia: testsúlycsökkentés, mozgás, masszázs, fürdés, iszap, gyógyszerek, protézis.

Ortézisek, ortopéd cipők

Ortézis a mozgásszervek funkcióját támogató, külső legalkalmazott segédeszköz. Boka-láb ortézisek: a boka oldalirányú mozgását és terhelését csökkenti pl. külbokaszalag-szakadás. Térdortézis: megakadályozzák az oldalirányú mozgathatóságot. Pl. oldalszalag-sérülés. Csípő ortézis: pl. dysplasia esetén Pavlik-kengyel. Csukló-kéz ortézis pl. csuklórándulás. Lumbosacralis ortézis: pl. discus hernia. Nyaki ortézis: pl. szivacs gallér. Testtávolsági segédeszközök: járóbot, mankó, járókeret, kerekesszék. Ortopéd cipő : korrigálja a láb statikus és funkcionális eltéréseit.

Gonarthrosis

Térdízület gyulladással megbetegedése. Panaszok: indítási fájdalom, később nyugalmi fájdalom, merevségérzés, ízületi duzzadás és lötyögés, sántítás, O-láb(varus), X-láb(valgus). Diagnózis. RTG, klinikai kép. Terápia: gyógytorna, nyugalom, jégelés, gyógyszer, gyulladáscsökkentő, szteroid, segédeszköz, RTG besugárzás, protézis.

Műtéti típusok

Tenotomia: az ín átvágása. Pl. izomsugorodás
Izom-ín áthelyezés: hiányos izom működés pótlása
Osteotomia: káros csontrészek eltávolítása
Ízület-felszabadító műtét: pl. hegesezésnél
Ízület művelet elmerovítése.
Endoprotézis: az ízület művelet pótlása

Spondylosis, spondylarthrosis

Csigolya közötti porckorongokat érintő degeneratív ízületi elváltozás (arthrosis).

Spondylarthrosis: a csigolyák közötti kisízületek degeneratív ízületi elváltozása. Bármelyik gerincszakaszon lehetnek. Az adott gerincszakasz fokozott igénybevételét, elhasználódás, kopás. Pl. nehéz fizikai munka, lumbalis spondylosis.

Spondylosisban a porckorongok ellaposodnak, rugalmasságukat elvesztik és hátrafelé kiboltosítják a szalagokat, ezzel szűkítik a gerinccsatornát. A csigolyák közötti tér beszűkül, ami a gerincből kilépő idegek nyílásait is beszűkítheti a csigolyák szélein csúszó csigolyák, ezek nyomhatják a környező képleteket, a fájdalom izomspazmust okozhat, az elváltozások ideggyököt is érinthetnek, ezzel gyöki tüneteket okoz.

Terápia: tehermentesítés, fizioterápia, gyógytorna, úszás, masszázs, pakolás, tens, gyógyszer, fájdalomcsill, görcsoldás.

Endoprotézis

Súlyos panaszokat okozó, nagymértékben károsodott ízületek művi cseréje. Lehet csak az egyik ízfelszín pótolni, lehet mindkettőt. Egyik ízfelszín fém, a másik műanyag. Általában csípő és térd protézist végeznek. Ellenjavallat: súlyos belgyógyászati betegség. Fontos a rehabilitáció.

Discopathiák-porckorongok betegsége

A porckorong részei: nucleus pulposus: sűrű, golyó alakú kocsonyás massa, melyet az anulus fibrosus: tömött rostos gyűrű vesz körül.

Discus degeneráció: az öregedéssel jár együtt: a porckorongok ellaposodnak, elvesztik rugalmasságukat. Bepréselődhetnek a szomszédos csigolyatestbe is. Panasz: gerinc menti tünetek és gyöki tünetek.

Spondylosis: ellaposodnak, degenerálódnak a porckorongok.

Discus protrusio(kiboltosulás): az anulus fibrosus olyan jelentős károsodása, ami a porckorongállomány kiboltosulását okozza.

Discus hernia(sérv): az anulus fibrosus sérve, amely a porckorong-állomány jelentős kinyomulását okozza. Összenyomhatja a gerincből kilépő idegeket.

Postoperatív rehabilitáció

A postoperatív (műtét utáni) rehabilitáció azon gyógyító és ápoló tevékenységek összessége, melyek biztosítják a műtéten átesett beteg gyors felépülését. Pl. felpolcolás, ujjtorna, gyógytorna, aktív-passzív torna.

Discus hernia (porckorongsérv)

A gerinc nyaki és ágyéki szakaszán a leggyakoribb. Az ágyéki sérvék dominálnak. A gerinc melletti és azonos oldali végtagba sugárzó fájdalom, paravertebrális izomspazmus, nyomásérzékenység, gyöki tünetek. Kezelés: konzervatív: fektetés, fájdalomcsill, görcsoldó, hidegvizes borogatás, gyógytorna, műtét – sürgősségi, ha inkontinencia van, ha a fájdalom nem múlik.

Pattanó ujj: az ín csomó keletkezik. Fájdalmas. Műtét.

Dupuytren kontraktúra: tenyér megbetegedése, 40 év felett, tenyéri borslye alatt elhelyezkedő kötőszövetes lemez csomós elváltozása és zsugorodása. IV-V. ujj. Műtét: zsugorodott kötőszövetes lemez eltávolítása.

A ganglionok savós belhártyával rendelkez , bes r södött folyadékot tartalmazó töml k. Ha panaszt okoz: m tét.

A sajkacsont fel nem ismert törése esetén a törési rés helyén álízület alakul ki. M tét.

Cervicobrachialgia, lumboischialgia

Cervicobrachialgia: a nyakból a karba sugárzó fájdalom.

Lumboischialgia: a derékból a combba sugárzó fájdalom

Lényegük: a gerincben vagy a gerinc környékén keletkez elváltozások fájdalomhoz, mozgáskorlátozottsághoz vezetnek. Elváltozások: trauma, gyulladás, degeneratív v. strukturális(discus hernia, spondylolisthesis) elváltozás.

Idegi érintettség nélküli Tünet: fájdalom, izomfájdalom, merev gerinctartás, nyomásérzékenyítés, paravert. Spazmsus.

Ha az elváltozás ideget is érint: végtagban sugárzó fájdalom, érzészavar, izomgyengeség, reflexkieség.

Scheuermann betegség.

Scheuermann: csigolyák csontosodási zavara, több csigolyára terjed. 10-17 éves korban keletkezik, fokozott háti kifózis, ék alakú csigolyák.

3 stádiuma van: 1.:rossz tartás a f panasz, fokozott háti kifózis. 2.: Fáradékonyság, hátfájás.

Ék alakú csigolyák. 3. fokozódó háti és izomzat fájdalma, RTG, ék alakú csigolya.

Zárólemezek egyenetlenek. Terápia. Gyógytorna, úszás, fizio. Reklinációs(összenyomatásos) f z .

Osteoporosis és formái

A csont egy él , folyamatosan átépül szerv. Az esteoblasztok építik, az oszteoklasztok pedig bontják. Ha az építés és a bontás egyensúlya megsz nik, a csont ásványianyag-tartalma fokozatosan csökken, s így nem tudja betölteni a szerepét.. Enyhe behatásra is török.

Primer: ha a korrall járó folyamaton kívül nem találunk más okot. Id s és változókorl osteoporosis. Kiváltó okok lehetnek még: genetika, hormonális változás, kevés Ca fogyasztás, csökkent D-vitamin, er s dohányzás, alkohol.

Secunder háttérben ismert betegség áll: szteroid kezelések, Cushing-betegség, csökkent nemi hormontermeléssel járó betegségek, fokozott pajzsmirigy és mellékpajzsmirigy, vesebetegségek. Tünet: általában tünetet nem okoz, néma betegség. Sz rés, fájdalom, törés, testmagasság-csökkenés, csonts r ségmér vel diagnosztizáljuk. Megel zés: helyes életvitel, mozgás, Ca, napozás, sz rés. Kezelés: fájdalomcsill., Ca-ösztrogén adás, D-vitamin, fizio, gyógytorna, úszás, elektro.

A köszvény

A köszvény az ízületi tüneteket okozó anyagcserezavarok tipikus példája. Gyakran társul diabetes mellitussal. Ízületi betegség, melyet az ízületben kicsapódó urát kristályok okoznak. Túlsúlyos, magas vérnyomásra és cukorbetegségre is hajlamos egyéneknél gyakori. Köszvényes roham általában diétahibát, alkoholfogyasztást követ en hirtelen jelentkezik. Az ízület duzzadt, fájdalmas, nyomásérzékeny, felette a b r lilásvörös. 4-7 nap alatt megsz nik (az akut gyull!). A b r alatt csomószer hígysav kristály tapintható.

Terápisa: gyógyszer, purinszegény diéta(purinban gazdag! Csoki alkohol, hüvelyesek.

Arthritis. Monoarthritis, oligo és polyarthritis, arthritis psoriatica

Arthritis: ízületi kórfolyamat, mely az ízületi belhártya gyulladásával jár. Tünetei: fájdalom, ízületi tok gyulladása, megvastagodása, ízületi folyadék felszaporodása, b r piros és meleg, ízületi mozgások korlátozottsága.

Monoarthritis: egy ízületet érint gyulladás pl. traumás (térd beütése)

Oligo.: 2-4 ízületet érint

Poly: sok ízületet érint gyulladás, 4nél több. Pl. PHS

Arthritis psoriatica: psoriasisal együtt járó arthritis. Jellegzetes b rgyulladással, szarusodó, pikkelyszer en hámló, örökl d betegség. Nem csak pikkelyek képz dnek: gennyes b r- és körömváltozások. Jellemz i: 20-25 éves kor között, f leg kézizületek érint arthritis alakul ki. Kezelése RA-hoz hasonló: szteroid, bázisterápiás szerek.

spondylarthritis ankylopoetica tünettana és kezelése

SPA spondylitis ankylopoetica.BECHTEREW-KÓR: tünetei: derékfájdalom, gerinc oldalhajlásának besz külése, a mellkasi légzési kitérés csökkenése, sarokcsonti fájdalom, pihenés alatt jelentkez fájdalom, szív és idegrendszeri elváltozások. Lényege: krónikus gyulladós megbetegedés, amely a gerinc kisízületeit támadja meg és azokat ankylotizálja. Oka ismeretlen. Terápia: gyógytorna, gyógymasszázs.

RA-reumatoid arthritis kezelése és tünettana

Olyan sokízületi gyulladás, amely az érintett ízületek lassú pusztulása mellett ízületen kívüli szervek érintettségével is járhat. Az életmin séget és az élettartamot jelent sen csökkenti.

Jellemz i: társ. 1-2 %-át éringi, 30-40 éves n k.

Kialakulása: háttérben genetikai okok, fert zések.

Tünet: lassú kezdet: gyengeség, étvágytalanság, enyhe izom és ízületi fájdalom. Hirtelen kezdet: gyors romlás, láz, nyirokcsomó megnagyobbodás.

Panasz:nyugalmi fájdalom, mely mozgásra súlyosbodik, duzzanat, nyomásérzékenység, reggeli ízületi merevség, mozgáskorlátozottság. Ízületi érintettség: MCP, PIP ízületek szimmetrikusan, csukló, könyök, térd, boka és a gerinc cervicalis(nyaki) szakasza.

Kinézet: csuklóban radialis deviatio, ulnaris deviatio az ujjakban, hatyúnyak, gomblyuk.

Kezelés: gyógyszeres tüneti: fájd.csill, szteroid. Bázisterápia(betegségmódosító gyógyszerekkel), fizio, massa, thermo, fürd , ortopéd sebészeti kezelés(synovialis hártya eltávolítása, ízület lemerevítése, protézis).

Szervi érintettség: erek gyulladása, tüd hártya-gyulladás, osteoporosis.

Pszichoterápia jelent sége a krónikus mozgásszervi betegek kezelésében és rehabilitációjában.

A betegek kilátástalanságuk, elkeseredésük, besz kült életterük miatt, depresszióssá válnak. A mozgásszervi panaszok és a hangulat egymást kölcsönösen rontják. Kóros körforgást, circulus vitiosust alakítanak ki. A terápiában a fizioterápia, fájdalom és gyull.csökkent k mellett nélkülözhetetlen a pszichoterápia alkalmazása.

A beteg meghallgatása is sokat jelent, mindig próbáljunk elérhet célt kit zni a betegnek, családnak is, hogy mit tehetnek k a betegség leküzdésére. Id szakosan pszichiáter, pszichológus segítségére is szükség lehet.